

Irena Galińska-Rączy

Opinia prawna w sprawie zgody na wykorzystanie logo Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej¹

Legal opinion on the consent to use the logo of the Sejm of the Republic of Poland (WAP-1515/17): The subject of the opinion is the answer to the question whether the consent of the Presidium of the Sejm, the Chancellery of the Sejm or a committee of the Sejm is required to use the logo of the Sejm. It flows from the Rules and Regulations of Chancellery of the Sejm and a contract concerning the transfer of copyright, the right to use the logo depends on the nature of an event. In case the event is organised by an external body, a consent of the Chancellery of the Sejm is necessary. Such consent is not required when the logo is to be used in an undertaking organised by a committee of the Sejm. The consent is granted by the Chief of the Chancellery of the Sejm or a person authorised by him.

Keywords: copyright law | Sejm of the Republic of Poland | trademark | Chancellery of the Sejm | committees of the Sejm

Słowa kluczowe: prawo autorskie | Sejm RP | znak towarowy | Kancelaria Sejmu | komisje sejmowe

Ekspert ds. legislacji BAS; irena.galinska-raczy@sejm.gov.pl.

Przedmiot opinii

Przedmiotem niniejszej opinii jest udzielenie odpowiedzi na pytanie: *Czy ewentualne używanie logotypu Sejmu wymagałoby zgody organu kierowniczego Sejmu lub kierownictwa Kancelarii Sejmu, czy leży to w gestii komisji sejmowej bądź jej przewodniczącego?* Postawione pytanie odnosi się do kwestii wykorzystywania logo Sejmu np. na zaproszeniach, materiałach promocyjnych i informacyjnych przez komisje sejmowe występujące jako organizator lub współorganizator różnego typu wydarzeń (np. konferencji) oraz podmioty zewnętrzne, którym honorowego patronatu udziela przewodniczący komisji (komisja sejmowa).

¹ Opinia sporządzona 10 sierpnia 2017 r. na zlecenie dyrektora Biura Komisji Sejmowych; BAS-WAP-1572/17.

Opinia została przygotowana z uwzględnieniem następujących aktów prawnych (według stanu prawnego na dzień jej sporządzenia):

- ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 2017, poz. 880, ze zm.),
- ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. poz. 2259; dalej: u.z.m.p.),
- uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. 2012, poz. 32, ze zm.; dalej: regulamin Sejmu),
- zarządzenia nr 6 Marszałka Sejmu z 21 marca 2002 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Sejmu (ze zm.; ost. zarz. nr 1 z 28 marca 2017 r.; dalej: statut KS),
- uchwały nr 22 Prezydium Sejmu z 8 września 2015 r. w sprawie logo Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: uchwała nr 22 Prezydium Sejmu z 8 września 2015 r.),
- zarządzenia nr 10 Szefa Kancelarii Sejmu z 25 marca 2002 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Kancelarii Sejmu (ze zm.; ost. zarz. nr 28 z 30 czerwca 2017 r.; dalej: regulamin organizacyjny KS),
- zarządzenia nr 36 Szefa Kancelarii Sejmu z 7 października 2016 r. wprowadzającego Regulamin organizacji wystaw w Kancelarii Sejmu (dalej: zarządzenie nr 36 z 7 października 2016 r.).

Z uwagi na wskazany w pytaniu zakres opinii przedmiotem tego opracowania nie będą kwestie związane z ochroną logo Sejmu, wynikającą z prawa autorskiego, prawa własności przemysłowej² oraz ochroną dóbr osobistych.

Zgoda na wykorzystanie znaku graficznego (logo) Sejmu

W § 27 ust. 1 pkt 17 regulaminu organizacyjnego KS jako jedną z kompetencji Biura Komunikacji Społecznej ustalono: *dysponowanie znakiem graficznym Sejmu i dbanie o jego spójne stosowanie, w tym prowadzenie spraw związanych z udzielaniem przez Kancelarię Sejmu zgody na wykorzystanie znaku graficznego Sejmu, a także weryfikowanie poprawności zastosowania znaku graficznego Sejmu oraz akceptowanie projektów graficznych ze znakiem graficznym Sejmu przed ich publikacją.*

Z treści powołanego przepisu wynika w sposób jednoznaczny, że „dysponentem” logo Sejmu RP oraz podmiotem wydającym zgodę na wykorzystanie tego znaku jest Kancelaria Sejmu, przy czym komórką organizacyjną, do której

² Obowiązujące logo Sejmu (w odróżnieniu od poprzedniego) nie zostało zarejestrowane jako znak towarowy.

należy prowadzenie spraw z tego zakresu, jest Biuro Komunikacji Społecznej. Przepis ten ani inne przepisy obowiązujące w Kancelarii Sejmu nie określają podmiotu, który wydaje taką zgodę.

Powyższa regulacja wynika przede wszystkim z umowy, jaka została zawarta przez Kancelarię Sejmu z twórcą logo stosowanego obecnie przez Sejm i Kancelarię Sejmu (zgodnie z § 2 ust. 2 uchwały nr 22 Prezydium Sejmu z 8 września 2015 r.). Biuro Analiz Sejmowych nie dysponuje tekstem tej umowy³.

Na podstawie tego typu umów następuje m.in. przeniesienie autorskich praw majątkowych do utworu (utworem takim jest przedmiotowe logo). Umowa taka określać może np. sposób wykorzystania logo w zakresie działań związanych z realizacją zadań zlecającego wykonanie dzieła (a więc np. zadań Sejmu, jego organów oraz Kancelarii Sejmu – w tym działań realizowanych wspólnie z innymi podmiotami), np. eksponowania logo na plakatach, drukach, papierze firmowym, zaproszeniach.

W sposób ogólny (bez zapoznania się z treścią przedmiotowej umowy) można przyjmować, że prawa majątkowe do omawianego logo należą do Kancelarii Sejmu, a w związku z tym to ten podmiot powinien udzielać zgody na wykorzystanie przedmiotowego znaku graficznego Sejmu, zwłaszcza przez podmioty zewnętrzne w stosunku do Sejmu i Kancelarii Sejmu.

W obecnym stanie prawnym nie ma przepisów, które ustalałyby zasady „używania” (wykorzystywania) przez podmioty wewnętrzne (występujące w strukturze organizacyjnej Sejmu i Kancelarii Sejmu) i zewnętrzne logo ustalonego uchwałą nr 22 Prezydium Sejmu z 8 września 2015 r. Nie ma również ustalonej procedury, w jakiej następuje wydawanie zgody na wykorzystanie tego znaku graficznego (z wyjątkiem organizacji wystaw na terenie Kancelarii Sejmu, o czym będzie mowa w dalszej części opinii).

W § 2 ust. 1 tej uchwały sformułowano następujące postanowienie: *Logo Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (...) stosowane będzie przez Sejm oraz Kancelarię Sejmu zastępując dotychczasowe logo*. Określenie „Sejm” należałoby odnosić nie do Sejmu *in gremio* i indywidualnie do każdego z posłów, ale do organów tej izby parlamentu wymienionych w art. 9 regulaminu Sejmu, jakimi są: Marszałek Sejmu, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów i komisje sejmowe.

W świetle omawianych przepisów komisja sejmowa jest podmiotem uprawnionym do „stosowania” (jak mówi uchwała nr 22 Prezydium Sejmu z 8 września 2015 r.) w swojej działalności logo Sejmu. Wśród kompetencji i zadań komisji sejmowych określonych przede wszystkim w art. 17 regulami-

³ Informację na temat faktu zawarcia takiej umowy uzyskałam w Biurze Prawnym i Spraw Pracowniczych. Zgodnie z § 16 ust. 1 pkt 4 tej umowy obsługa prawna Kancelarii Sejmu, a w szczególności „opiniowanie projektów umów” należy do Biura Prawnego i Spraw Pracowniczych.

nu Sejmu⁴ oraz w dziale II rozdział 14 tego aktu nie znajdujemy aktywności określonej *expressis verbis* jako „organizowanie konferencji”. Aktywność taka ma *de facto* miejsce, co zostało uwzględnione w przedmiocie działalności Kancelarii Sejmu, określonej w regulaminie organizacyjnym tego podmiotu w § 25 ust. 1 pkt 3a (obowiązującym od 14 maja 2015 r.). Zgodnie z tym przepisem do zadań Biura Komisji Sejmowych należy: *organizowanie konferencji inicjowanych przez komisje sejmowe za zgodą Marszałka Sejmu*⁵.

W związku z powyższym można przyjmować, że logo Sejmu może być stosowane w materiałach „konferencji inicjowanych przez komisje sejmowe”, na zorganizowanie których zgodę wyraził Marszałek Sejmu. Zakładam, że takimi konferencjami są te, o których mowa jako o wydarzeniach, w których komisje sejmowe występują jako „organizator”.

Co do konferencji, dla których komisje sejmowe są współorganizatorami, nie można zająć jednoznacznego stanowiska, nie znając zasad i okoliczności, w jakich ma miejsce taka współorganizacja przez daną komisję. Wydaje się, że uprawniony byłby pogląd, że w przypadku zgody Marszałka Sejmu na współorganizację konferencji przez komisję sejmową (zwłaszcza wtedy, gdy podmiot ten byłby inicjatorem tego przedsięwzięcia) byłaby ona uprawniona do wykorzystania logo.

Jednocześnie należałoby opowiadać się za formalną niemożnością wykorzystywania logo Sejmu – bez zgody Kancelarii Sejmu – w przypadku objęcia przez komisję sejmową (jej przewodniczącego) honorowego patronatu nad różnego rodzaju wydarzeniami (w tym np. konferencjami). Tego typu aktywność wykracza poza ujęcie kompetencji komisji sejmowych (ich prezydium i przewodniczącego) przyjęte w art. 17 i art. 150⁶ regulaminu Sejmu. W związku z tym nie można jej kwalifikować jako działanie uprawniające do „stosowa-

⁴ Art. 17. 1. *Komisje sejmowe są organami powołanymi do:*

- 1) *rozpatrywania i przygotowywania spraw stanowiących przedmiot prac Sejmu,*
- 2) *wyrażania opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm, Marszałka Sejmu lub Prezydium Sejmu.*
2. *Komisje sejmowe są organami kontroli sejmowej w zakresie określonym Konstytucją i ustawami.*

⁵ Na potrzeby tej opinii przyjmuję, że nie jest możliwe zorganizowanie przez komisję sejmową konferencji bez zgody Marszałka Sejmu.

⁶ Art. 150. 1. *Prezydium komisji kolegialnie kieruje pracami komisji, a w szczególności:*

- 1) *opracowuje projekty planów pracy komisji,*
- 2) *ustala terminy i porządek dzienny posiedzeń,*
- 3) *czuwa nad przygotowaniem posiedzeń,*
- 4) *zapewnia członkom komisji otrzymywanie w odpowiednim czasie należycie przygotowanych materiałów,*
- 5) *wyznacza sprawozdawców (referentów) na posiedzenia komisji.*

nia logo” w rozumieniu § 1 ust. 1 uchwały nr 22 Prezydium Sejmu z 8 września 2015 r.

W zakresie wyrażania takiej zgody nie została jednakże ustalona procedura, tak jak ma to np. miejsce w wypadku wydawania zgody na wykorzystanie logo Sejmu w ramach organizowania wystaw na terenie Kancelarii Sejmu.

W § 4 ust. 15 regulaminu organizacji wystaw w Kancelarii Sejmu (będącego załącznikiem do zarządzenia nr 36 z 7 października 2016 r.) mowa o *udzieleniu przez Kancelarię Sejmu zgody na wykorzystanie znaku graficznego Sejmu* w sytuacji organizowania wystawy w Kancelarii Sejmu, a zatem na wykorzystywanie logo Sejmu m.in. w materiałach towarzyszących takim wystawom (w tym np. w ramach *folderów, katalogów lub ulotek*, o których mowa w § 4 ust. 4 pkt 6 omawianego regulaminu).

W akcie tym przewidziano następującą procedurę wyrażania takiej zgody: Gabinet Marszałka Sejmu (w ramach wyrażania przez Marszałka Sejmu zgody na zorganizowanie wystawy na terenie Kancelarii Sejmu) zwraca się do Biura Komunikacji Społecznej o wydanie opinii *w przedmiocie możliwości udzielenia przez Kancelarię Sejmu zgody na wykorzystanie znaku graficznego Sejmu* (§ 4 ust. 8). Co istotne, wśród podmiotów, które mogą występować o zgodę na zorganizowanie wystawy w Kancelarii Sejmu, obok podmiotów zewnętrznych (takich jak: poseł do Parlamentu Europejskiego, instytucje rządowe, samorządowe, naukowo-badawcze, placówki dyplomatyczne, organizacje społeczne) wymienia się również posła na Sejm RP.

W analizowanym regulaminie nie wskazano podmiotu, który wydaje zgodę na wykorzystanie znaku graficznego Sejmu (Biuro Komunikacji Społecznej zostało wskazane w § 4 ust. 8 jako podmiot, który wydaje opinię *w przedmiocie możliwości udzielenia przez Kancelarię Sejmu takiej zgody*, a Gabinet Marszałka jako podmiot, który informuje wnioskodawcę o *udzieleniu przez Kancelarię Sejmu zgody na wykorzystanie znaku graficznego Sejmu*)⁷.

2. Prezydium komisji, opracowując projekty planów pracy komisji oraz ustalając porządek dzienny posiedzenia, bierze pod uwagę wnioski klubów i kół poselskich oraz poszczególnych posłów.

3. Prezydium komisji informuje Prezydium Sejmu o przebiegu prac komisji.

4. Prezydium komisji może zwrócić się do właściwych organów, instytucji i organizacji o przedstawienie stanowiska w sprawie wniosku lub uwagi wypowiedzianej przez posła w toku posiedzenia komisji.

5. Prezydium komisji podejmuje uchwały większością głosów. W wypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego komisji.

⁷ Zgodnie z § 4 ust. 14 wniosek jest przedstawiany Marszałkowi Sejmu przez Gabinet Marszałka Sejmu „w celu wyrażenia zgody” wraz z opinią m.in. Biura Komunikacji Społecznej, przy czym chodzi o zgodę w kwestiach, o których mowa w § 2 ust. 1 lub 2 (czyli o zgodę na zorganizowanie wystawy w Kancelarii Sejmu oraz o zgodę na otwarcie wystawy przez Marszałka Sejmu).

Analogicznych przepisów nie znajdujemy w zakresie wykorzystania logo Sejmu w innych sytuacjach, w tym np. takich, jak ta opisana w pytaniu Biura Komisji Sejmowych rozważanym w niniejszej opinii, kiedy organizatorem konferencji jest podmiot zewnętrzny, a patronem konferencji jest komisja sejmowa.

W takiej sytuacji, z uwagi na art. 200 ust. 1 oraz art. 201 regulaminu Sejmu, na podstawie § 2 ust. 1–3 statutu KS⁸ oraz art. 6 ust. 1 i 2 u.z.m.p.⁹ zgodę taką wyraża Szef Kancelarii Sejmu lub osoba przez niego upoważniona. Podstawę prawną do udzielenia pełnomocnictwa stanowi art. 6 ust. 3 u.z.m.p. oraz § 3 statutu KS¹⁰.

De lege ferenda należy zgłosić postulat uregulowania omawianych kwestii, ponieważ zasady wykorzystania logo i udzielania zgody na jego wykorzystanie powinny być jasne zarówno dla jednostek organizacyjnych Kancelarii Sejmu, jak i organów Sejmu.

⁸ § 2. 1. Szef Kancelarii Sejmu kieruje Kancelarią Sejmu przy pomocy:

- 1) dwóch zastępców Szefa Kancelarii Sejmu,
- 2) dyrektora generalnego kierującego Gabinetem Marszałka Sejmu, powoływanego przez Szefa Kancelarii Sejmu za zgodą Marszałka Sejmu,
- 3) dyrektorów komórek organizacyjnych,
- 4) Komendanta Straży Marszałkowskiej, Pełnomocnika do spraw Ochrony Informacji Niejawnych, Administratora Zintegrowanego Systemu Obsługi Administracyjnej, Audytora Wewnętrzny i Administratora Bezpieczeństwa Informacji.

2. Szef Kancelarii Sejmu podlega Marszałkowi Sejmu.

2a. Szef Kancelarii Sejmu wydaje zarządzenia i decyzje w sprawach dotyczących Kancelarii Sejmu.

3. Osoby wymienione w ust. 1, stosownie do swoich zakresów działania, kierują pracą i zapewniają funkcjonowanie komórek organizacyjnych w zakresie ich zadań.

⁹ Art. 6. 1. Organy administracji publicznej oraz inne podmioty uprawnione na podstawie przepisów odrębnych do reprezentowania Skarbu Państwa reprezentują Skarb Państwa zgodnie z ich właściwością i w zakresie określonym w przepisach odrębnych.

2. Kierownicy jednostek reprezentują Skarb Państwa w odniesieniu do nabytego i powierzonego tym jednostkom mienia Skarbu Państwa i w zakresie zadań ich urzędów, określonych w odrębnych przepisach.

3. Kierownicy jednostek mogą, w zakresie uprawnień do reprezentowania Skarbu Państwa wynikających z przepisów odrębnych, udzielać pełnomocnictw do reprezentowania Skarbu Państwa kierownikom podporządkowanych im jednostek organizacyjnych.

¹⁰ Szef Kancelarii Sejmu może na piśmie upoważnić osoby, o których mowa w § 2 ust. 1 oraz innych pracowników Kancelarii Sejmu do podejmowania decyzji w jego imieniu w określonych przez niego sprawach, o ile nie jest to zastrzeżone do wyłącznej decyzji Szefa Kancelarii Sejmu, a także do występowania w jego imieniu w postępowaniu sądowym i przed innymi organami.

Podsumowanie

Z powyższego wynika, że Kancelaria Sejmu jest podmiotem właściwym w zakresie wyrażania zgody na wykorzystanie znaku graficznego Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w związku z organizacją przedsięwzięć, których patronem jest komisja sejmowa. Komisja sejmowa, będąc podmiotem inicjującym organizację konferencji, uzyskawszy zgodę Marszałka Sejmu na zorganizowanie tego wydarzenia, może samodzielnie zdecydować o stosowaniu tego logo w materiałach związanych z jego organizacją.